

GIÁ TRỊ KỶ VỌNG VÀ GIÁ TRỊ NGẦM ĐỊNH TRONG ĐỜI SỐNG XÃ HỘI HIỆN NAY

TS HUỖNH VĂN TÁNH
Học viện Chính trị khu vực IV

♦ **Tóm tắt:** Giá trị kỷ vọng và giá trị ngầm định luôn tồn tại song hành trong mọi xã hội và đóng vai trò đặc biệt quan trọng trong việc tổ chức, điều chỉnh hành vi xã hội cũng như đóng vai trò nhất định với đời sống cộng đồng. Tuy nhiên, bên cạnh những giá trị thiết thực đó, nó cũng mang lại những hệ lụy, ảnh hưởng đến quan hệ xã hội và hành vi cá nhân. Do vậy, việc chuẩn bị cho cá nhân cách ứng xử linh hoạt khi đối mặt với sự khác biệt về giá trị, môi trường làm việc, sự đa dạng ý kiến là một trong những nhiệm vụ của giáo dục và đào tạo.

♦ **Từ khóa:** Giá trị kỷ vọng; Giá trị ngầm định; Giáo dục liên văn hóa; Sự đa dạng và hòa nhập; Xung đột văn hóa.

Ngày nhận: 30-10-2024

Ngày thẩm định: 15-11-2024

Ngày duyệt đăng: 15-04-2025

Trong bức tranh rộng lớn của đời sống xã hội, giá trị kỷ vọng và giá trị ngầm định tựa như hai dòng chảy ẩn mình, thâm lặng nhưng mạnh mẽ, định hình và tái tạo liên tục không gian xã hội của chúng ta. Chúng là những lực lượng vô hình, đồng thời là bản chất và biểu hiện của những điều mà các cá nhân và cộng đồng theo đuổi, vun đắp¹. Giá trị kỷ vọng, với ánh sáng của niềm hy vọng và khát vọng, thường được xem như bản đồ dẫn lối cho hành trình phấn đấu và phát triển của con người – một tiêu chuẩn mà qua đó chúng ta định hình khát vọng, đánh giá sự thành công của mình và của người khác.

Trong khi đó, giá trị ngầm định tồn tại như một luật bất thành văn, một hệ thống tín hiệu phức tạp ẩn chứa trong những điều không được nói ra, điều chỉnh bản chất thực sự của các mối quan hệ xã hội và hành vi cá nhân. Nó không chỉ là hình ảnh phản chiếu mà còn có thể xem là phần cốt lõi ẩn sâu của giá trị kỷ

vọng, thấm nhuần và thể hiện qua từng quyết định, hành động của chúng ta, dù là nhỏ nhất².

Tuy nhiên, câu hỏi đặt ra là: Làm thế nào những giá trị này – vừa hiển hiện vừa ẩn khuất, vừa rõ ràng vừa mơ hồ – có thể đồng tồn tại và tương tác trong không gian xã hội đầy biến động và đa dạng? Sự cộng hưởng và mâu thuẫn giữa chúng tạo ra những tác động như thế nào đến cấu trúc xã hội và đời sống cá nhân?

Trên hành trình tìm kiếm câu trả lời, chúng ta nhận thấy rằng, sự đan xen giữa giá trị kỷ vọng và giá trị ngầm định chính là bản chất đa chiều của đời sống xã hội. Chúng không chỉ là những lực lượng định hướng và điều chỉnh, mà còn là những dấu ấn của bản sắc cá nhân và cộng đồng, biểu hiện qua từng lựa chọn, từng hành động³. Chính trong sự giao thoa và tương tác này, xã hội tìm thấy động lực để phát triển, nhưng cũng chính tại đây, chúng ta đối mặt với những thách thức và bất ổn cần vượt qua.

1. Giá trị kỳ vọng

Giá trị kỳ vọng, trong bối cảnh xã hội và cá nhân, đề cập những chuẩn mực, mục tiêu hoặc kết quả mà cá nhân hoặc xã hội mong đợi đạt được trong một khoảng thời gian nhất định. Chúng có thể được hiểu là bộ tiêu chuẩn hay mục tiêu do xã hội hoặc các nhóm trong xã hội đặt ra, dựa trên các giá trị, niềm tin và truyền thống văn hóa⁴. Giá trị kỳ vọng đóng vai trò quan trọng trong việc định hình hành vi, quyết định và cách tiếp cận cuộc sống của mỗi cá nhân.

Kỳ vọng giáo dục: Cha mẹ và xã hội thường có kỳ vọng cao vào thành tích học tập của trẻ em, với niềm tin rằng một nền giáo dục tốt sẽ mở ra cơ hội nghề nghiệp và cuộc sống tốt đẹp hơn.

Kỳ vọng nghề nghiệp: Tồn tại những kỳ vọng về con đường sự nghiệp mà một người nên theo đuổi, cách đạt được thành công và đóng góp cho xã hội.

Kỳ vọng về vai trò xã hội: Mỗi nền văn hóa có những kỳ vọng riêng biệt về vai trò và hành vi phù hợp đối với các giới tính, lứa tuổi và vị thế xã hội khác nhau.

Kỳ vọng đạo đức và hành vi: Các chuẩn mực về đúng và sai, tốt và xấu, được đặt ra như một phần của kỳ vọng xã hội, hướng dẫn hành vi cá nhân và cách thức tương tác giữa các thành viên trong xã hội.

Giá trị kỳ vọng có thể tạo áp lực lớn lên cá nhân, đặc biệt khi có sự chênh lệch giữa những gì xã hội hoặc môi trường xung quanh kỳ vọng và khả năng hoặc mong muốn thực sự của bản thân⁵. Cách cá nhân ứng phó với những kỳ vọng này ảnh hưởng đến lòng tự trọng, mức độ hài lòng với cuộc sống và hạnh phúc nói chung.

Trong xã hội hiện đại, giá trị kỳ vọng đóng vai trò như những định hướng, soi sáng cho mỗi cá nhân trên hành trình tìm kiếm ý nghĩa và mục đích sống. Những định hướng này là sản phẩm của quá trình lịch sử văn hóa lâu dài, sự phát triển của giáo dục, sự biến đổi của kinh tế và sự lan tỏa của truyền thông⁶. Chúng tạo ra một hệ thống các kỳ vọng, qua đó chúng ta

học cách định hình bản thân và xác định giá trị của mình trong xã hội.

Tuy nhiên, giá trị kỳ vọng cũng tồn tại song hành với những căng thẳng và mâu thuẫn. Cá nhân, trong nỗ lực hòa nhập và được công nhận, thường phải đối mặt với gánh nặng từ những kỳ vọng này. Đôi khi, chính những kỳ vọng đó, thay vì là nguồn cảm hứng và động lực, lại trở thành nguyên nhân của sự thất vọng và bất an khi cá nhân nhận ra họ không thể đáp ứng được, hoặc khi nhận thức được sự không phù hợp giữa kỳ vọng và thực tế cuộc sống.

Sự căng thẳng và mâu thuẫn này không chỉ là kết quả của quá trình cá nhân mà còn là biểu hiện của sự tương tác phức tạp giữa cái “tôi” và cái “chúng ta”, giữa mong muốn tự do phát triển bản thân và nhu cầu được cộng đồng chấp nhận⁷. Trong bối cảnh này, cá nhân không chỉ là người tiếp nhận và phản ứng với giá trị kỳ vọng, mà còn là tác nhân chủ động trong việc tái định hình và thương lượng những kỳ vọng đó, tìm kiếm con đường dung hòa giữa việc duy trì bản sắc cá nhân và đáp ứng yêu cầu của xã hội.

Trong quá trình đó, sự phản kháng và thích ứng, sự từ chối và chấp nhận, không chỉ là những phản ứng nhất thời mà còn là một phần của quá trình học hỏi và phát triển liên tục – một hành trình tự vấn về ý nghĩa và giá trị thực sự của bản thân và cuộc sống trong một thế giới đầy rẫy kỳ vọng.

2. Giá trị ngầm định

Giá trị ngầm định đề cập những quy tắc, tiêu chí, chuẩn mực hoặc niềm tin không được nêu ra một cách rõ ràng nhưng lại ảnh hưởng sâu sắc đến hành vi, quyết định và cách tiếp cận cuộc sống của cá nhân và nhóm trong xã hội. Những giá trị này thường được tiếp thu một cách không chủ ý qua quá trình xã hội hóa, bao gồm giáo dục gia đình, nhà trường, tương tác xã hội và tiếp xúc với truyền thông. Chúng hoạt động như một phần của “bộ lọc” văn hóa mà qua đó chúng ta quan sát và diễn giải thế giới xung quanh⁸.

Ứng xử và giao tiếp: Cách chúng ta nên giao tiếp với người khác, bao gồm ngôn ngữ cơ thể, khoảng cách cá nhân, mức độ trực tiếp hoặc gián tiếp trong giao tiếp, đều chịu sự điều chỉnh của các giá trị ngầm định.

Giới tính và vai trò giới: Những niềm tin về điều gì là phù hợp hoặc không phù hợp cho mỗi giới tính thường không được nói ra rõ ràng nhưng lại thể hiện rất rõ trong cách xã hội định hình và kỳ vọng về hành vi, sự nghiệp, mối quan hệ của cá nhân.

Công việc và thành công: Các giá trị ngầm định xung quanh ý nghĩa của "lao động chăm chỉ" và "thành công" có thể ảnh hưởng đến cách chúng ta đánh giá bản thân và người khác, cũng như cách chúng ta cân nhắc cơ hội và đưa ra quyết định nghề nghiệp.

Tôn giáo và tín ngưỡng: Dù không phải lúc nào cũng được bày tỏ công khai, niềm tin và giá trị tôn giáo có thể ảnh hưởng mạnh mẽ đến quan điểm và hành vi của cá nhân, từ các quyết định đạo đức đến cách họ tương tác với cộng đồng.

Giá trị ngầm định có thể dẫn đến hiểu lầm và xung đột khi các cá nhân từ những nền văn hóa khác nhau, với những bộ giá trị ngầm định khác biệt, giao tiếp hoặc làm việc cùng nhau mà không nhận thức được sự khác biệt này. Việc nhận biết và thấu hiểu những giá trị ngầm định trong bản thân và trong cộng đồng là bước đầu tiên quan trọng để xây dựng sự hiểu biết và tôn trọng lẫn nhau giữa các nền văn hóa.

Giá trị ngầm định thường khó nhận biết hơn vì chúng không được phát biểu công khai. Chúng thường được học hỏi qua quan sát, kinh nghiệm và tương tác xã hội. Ví như cách ứng xử trong một tình huống cụ thể hoặc những gì được coi là "bình thường" trong một cộng đồng. Giá trị ngầm định có thể dẫn đến hiểu lầm và xung đột, đặc biệt khi có sự khác biệt giữa giá trị ngầm định của các cá nhân/nhóm khác nhau, hoặc khi chúng mâu thuẫn với các giá trị kỳ vọng được nêu rõ.

3. Mối quan hệ giữa giá trị kỳ vọng và giá trị ngầm định trong đời sống xã hội

Trong không gian nhận thức và hành động xã hội, giá trị kỳ vọng như những định hướng rõ ràng, trong khi giá trị ngầm định là những dòng chảy ẩn sâu, hướng dẫn hành vi một cách vô thức nhưng không kém phần mạnh mẽ⁹.

Sự tương tác giữa hai loại giá trị này không chỉ mang tính bổ sung mà còn là nguồn gốc của căng thẳng và xung đột. Khi giá trị kỳ vọng của một xã hội hoặc nhóm va chạm với giá trị ngầm định của cá nhân, một cuộc đối thoại ngầm diễn ra, thể hiện qua hành động và quyết định¹⁰. Đây là một quá trình vừa chứa đựng khó khăn, vừa mang lại cơ hội cho sự phát triển và thấu hiểu.

Trong sự vận động của đời sống xã hội, giá trị kỳ vọng và giá trị ngầm định có thể hòa quyện hoặc xung đột¹¹. Chính từ những điểm giao thoa và cả những mâu thuẫn này, không gian được mở ra để cá nhân và cộng đồng tự vấn, thách thức và đổi mới. Không phải mọi xung đột đều cần được loại bỏ hoàn toàn; đôi khi, sự tồn tại của chúng là điều kiện cần thiết cho sự phát triển xã hội.

Mỗi cá nhân không chỉ là người tiếp nhận giá trị một cách thụ động. Thay vào đó, họ là những chủ thể tư duy, liên tục kiến tạo và tái tạo các giá trị của bản thân trong quá trình đối thoại với thế giới xung quanh. Cuộc đối thoại này không chỉ làm phong phú đời sống nội tâm mà còn góp phần làm giàu thêm văn hóa và cộng đồng.

Trong sự đan xen giữa giá trị kỳ vọng và giá trị ngầm định, chúng ta tìm thấy cả bản chất của xung đột lẫn tiềm năng của sự hòa giải¹². Qua đó, chúng ta nhận ra rằng, để tiến bộ, cần thay đổi không chỉ thế giới bên ngoài mà còn cả cách chúng ta nhìn nhận và tương tác với nó. Sự thấu hiểu và chấp nhận bản thân cũng như người khác không phải là đích đến cuối cùng mà là một hành trình liên tục¹³. Không gian cho sự suy tư trở nên vô cùng quan trọng, cho phép chúng ta nhìn nhận lại và đánh giá các giá trị kỳ vọng và ngầm định

đã tiếp nhận, cũng như quyết định có tiếp tục theo đuổi chúng hay không.

Sự tiến bộ và phát triển cá nhân, như vậy, không chỉ là kết quả của việc đạt được các mục tiêu và kỳ vọng xã hội mà còn là quá trình nội tâm hóa và biến đổi các giá trị ngầm định¹⁴. Mỗi cá nhân, trong tương tác với thế giới, không chỉ đối mặt với thách thức đáp ứng hoặc chất vấn các giá trị kỳ vọng mà còn phải đối diện, suy ngẫm và quyết định chấp nhận hay từ chối các giá trị ngầm định mà họ mang theo. Đây là một quá trình đòi hỏi sự can đảm để đối diện với cả những yếu tố bên ngoài lẫn những gì sâu kín bên trong.

Cuộc hành trình này cũng nhắc nhở về tầm quan trọng của sự đa dạng và khác biệt. Trong mỗi cuộc gặp gỡ giữa các giá trị kỳ vọng và ngầm định, có cơ hội để không chỉ tìm kiếm điểm chung mà còn để tôn vinh sự khác biệt¹⁵. Sự đa dạng này, khi được chấp nhận và tôn vinh, không chỉ làm giàu cho bản thân và người khác mà còn tạo nên một xã hội mạnh mẽ, sáng tạo và hòa nhập hơn.

Như vậy, hành trình tương tác với giá trị kỳ vọng và ngầm định không chỉ là hành trình cá nhân mà còn là cuộc đối thoại liên tục với cộng đồng và xã hội¹⁶. Mỗi chúng ta, trong vai trò của mình, vừa là người thụ hưởng, vừa là người đóng góp vào sự hình thành và phát triển của các giá trị xã hội. Trong quá trình này, sự tôn trọng, thấu hiểu và lòng khoan dung là những nguyên tắc nền tảng, giúp chúng ta vượt qua thách thức và tìm thấy ý nghĩa trong cuộc sống.

4. Tác động và thách thức của giá trị kỳ vọng và giá trị ngầm định trong xã hội hiện đại

Trong xã hội hiện đại, giá trị kỳ vọng và giá trị ngầm định cùng tồn tại, đôi khi thiếu thống nhất, tạo ra những thách thức phức tạp¹⁷. Sự không nhất quán này đòi hỏi sự hiểu biết sâu sắc và nhạy bén từ cá nhân lẫn cộng đồng. Áp lực phải hòa nhập và đáp ứng các kỳ vọng, khi không được giải quyết thỏa đáng, có thể trở thành gánh nặng, làm lu mờ bản sắc cá nhân.

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và đa văn hóa, sự giao thoa giữa các nền văn hóa không chỉ là cuộc gặp gỡ giữa các giá trị đa dạng, mà còn, là phép thử đối với khả năng dung hòa và tôn trọng lẫn nhau¹⁸. Mỗi nền văn hóa, với bộ giá trị kỳ vọng và ngầm định riêng, mang một thế giới quan độc đáo. Khi những thế giới quan này tiếp xúc, mâu thuẫn và hiểu lầm có thể phát sinh, đôi khi dẫn đến cảm giác bị loại trừ hoặc không được chấp nhận.

Giải pháp không nằm ở việc tìm kiếm một sự đồng nhất bề ngoài, mà là phát triển khả năng linh hoạt và thích ứng. Điều này đòi hỏi một quá trình nhận thức sâu sắc và liên tục về sự đa dạng văn hóa, cũng như sự sẵn lòng mở rộng tư duy để hiểu và tôn trọng lẫn nhau¹⁹. Giáo dục và đào tạo, vì thế, không chỉ truyền đạt kiến thức mà còn trang bị kỹ năng sống và làm việc trong một thế giới đa văn hóa, nơi mỗi cá nhân có thể trở thành cầu nối giữa các khoảng cách văn hóa và giá trị.

Trong môi trường làm việc và xã hội, việc tạo dựng một không gian cởi mở cho sự đa dạng ý kiến và giá trị không chỉ khẳng định sự phong phú văn hóa mà còn là minh chứng cho sự trưởng thành của xã hội. Khi mỗi cá nhân được khuyến khích bày tỏ bản thân và được tôn trọng vì sự khác biệt đó, chúng ta không chỉ xây dựng được sự hợp tác và hiểu biết, mà còn, làm cho xã hội trở nên vững mạnh hơn khi đối mặt với thách thức.

Tóm lại, sự tương tác giữa giá trị kỳ vọng và giá trị ngầm định đặt chúng ta trước những lựa chọn: hoặc kiên trì bảo vệ các giá trị truyền thống mà không chấp nhận thay đổi; hoặc mở cửa cho sự đổi mới nhưng có nguy cơ đánh mất bản sắc; hoặc con đường khó khăn nhưng bền vững nhất là tìm kiếm sự cân bằng giữa bảo tồn và đổi mới, giữa tôn trọng truyền thống và khuyến khích sự đa dạng.

Để đi trên con đường này, cần nuôi dưỡng tinh thần hiểu biết và tôn trọng lẫn nhau, không chỉ như một nguyên tắc đạo đức mà còn là phương tiện thiết yếu để phát triển²⁰. Sự linh hoạt và khả năng thích ứng không tự nhiên có

được, mà là kết quả của sự lựa chọn có ý thức, một quá trình học hỏi liên tục và sẵn sàng mở lòng với cái mới. Đối thoại và giao tiếp, trong bối cảnh này, không chỉ là công cụ giải quyết mâu thuẫn mà còn là phương tiện phát triển cá nhân và cộng đồng, giúp tìm thấy tiếng nói chung giữa những khác biệt.

Mặt khác, việc tạo không gian cho sự đa dạng ý kiến và giá trị đòi hỏi nền tảng vững chắc của sự tôn trọng và công bằng. Trong một xã hội mà mỗi cá nhân được khuyến khích thể hiện bản thân và được tôn trọng vì điều đó, chúng ta không chỉ xây dựng sự hiểu biết và hợp tác mà còn nâng cao giá trị của từng thành viên. Khi mỗi người được coi trọng với những giá trị riêng biệt, xã hội không chỉ giàu có về văn hóa mà còn mạnh mẽ về tinh thần.

Sự tương tác giữa giá trị kỳ vọng và giá trị ngầm định trong xã hội hiện đại vừa là thách thức, vừa là cơ hội để xây dựng một thế giới mở, nơi sự đa dạng và hiểu biết lẫn nhau được coi là nguồn lực quý giá²¹. Điều này đòi hỏi mỗi cá nhân, không chỉ có sự linh hoạt và khả năng thích ứng, mà còn, cần lòng dũng cảm để đối mặt và vượt qua rào cản, dựng nên cầu nối giữa các giá trị và quan điểm khác biệt, hướng tới một tương lai tốt đẹp hơn, nơi sự hiểu biết và tôn trọng là bản chất của mọi quan hệ xã hội.

Trong bối cảnh này, sự phát triển của cá nhân và xã hội không chỉ đo lường bằng thành tựu vật chất mà còn bằng mức độ chúng ta có thể sống hòa bình trong sự đa dạng, tôn trọng và chấp nhận lẫn nhau²². Đây không phải là một quá trình dễ dàng, nó đòi hỏi sự cam kết không ngừng nghỉ đối với giáo dục, đối thoại và tự phản tỉnh. Sự tham gia và đóng góp tích cực từ mọi thành viên trong cộng đồng là yếu tố then chốt để vun đắp một xã hội nơi giá trị của mỗi người được nhận diện và tôn vinh.

Vượt qua những thách thức do sự không khớp giữa giá trị kỳ vọng và giá trị ngầm định mang lại không chỉ là nhiệm vụ cá nhân mà còn là trách nhiệm của cả cộng đồng²³. Chúng ta cần tạo ra những không gian mở, nơi mọi người có thể tự do bày tỏ và khám phá bản

thân cũng như những người xung quanh, nơi sự khác biệt không là nguyên nhân chia rẽ mà là nguồn cảm hứng cho sáng tạo và hợp tác.

Cuối cùng, quá trình này không chỉ là hành trình hướng tới sự hiểu biết và hòa nhập xã hội mà còn là cuộc tìm kiếm không ngừng về ý nghĩa và mục đích sống trong một thế giới ngày càng phức tạp và đa dạng. Mỗi bước tiến, dù nhỏ, trên con đường này không chỉ làm giàu cho cá nhân mà còn góp phần xây dựng một tương lai, mà ở đó, sự hiểu biết và tôn trọng lẫn nhau trở thành hiện thực hàng ngày.

Như vậy, sự tương tác giữa giá trị kỳ vọng và giá trị ngầm định trong xã hội hiện đại mở ra cả thách thức lẫn cơ hội để chúng ta tiến xa hơn trên con đường hướng tới sự hiểu biết sâu sắc và tôn trọng mọi cá nhân, góp phần hình thành một xã hội mà trong đó mỗi người không chỉ được chấp nhận mà còn được trân trọng với tất cả những gì họ mang lại.

5. Kết luận

Trong bức tranh tổng thể của đời sống xã hội, giá trị kỳ vọng và giá trị ngầm định vận hành như hai dòng chảy, đôi khi song song, đôi khi giao cắt, tạo nên những khu vực phức tạp của thách thức và cơ hội²⁴. Sự tương tác này phản ánh tính phức tạp và đôi khi là khó khăn trong việc dung hòa giữa những gì chúng ta công khai mong đợi và những gì thực sự tiềm ẩn trong nhận thức và hành vi.

Tuy nhiên, giữa những thách thức này, một con đường hướng tới sự hòa nhập và đa dạng vẫn hiện hữu, nơi sự khác biệt không chỉ được chấp nhận mà còn được tôn vinh. Điều này đòi hỏi sự chuyển đổi sâu sắc trong cách chúng ta nhìn nhận và tương tác với thế giới, từ việc phát triển sự linh hoạt, khả năng thích ứng đến việc tạo dựng và duy trì không gian cho đối thoại và thấu hiểu²⁵. Trong mỗi cuộc đối thoại, mỗi khoảnh khắc thích ứng, chúng ta không chỉ giải quyết mâu thuẫn mà còn tiếp tục dệt nên một tấm thảm văn hóa xã hội đa dạng và phong phú.

Không gian nơi mỗi cá nhân được tự do bày tỏ và khám phá giá trị của bản thân và người

khác là điều kiện tiên quyết cho sự phát triển của một xã hội hòa nhập và bền vững. Mỗi bước tiến trên con đường này không chỉ là sự phát triển của cá nhân mà còn là sự phát triển của cộng đồng và xã hội, nơi sự đa dạng và khác biệt trở thành nguồn sức mạnh và sáng tạo thay vì là nguồn gốc của mâu thuẫn.

Hành trình hướng tới một xã hội như vậy không hề ngắn ngủi hay dễ dàng. Nó đòi hỏi sự kiên nhẫn, kiên trì và cam kết từ mỗi cá nhân, nhóm cộng đồng và mọi cấp độ xã hội. Đó là một hành trình thay đổi cả về cấu trúc xã hội lẫn chiều sâu tinh thần, nơi sự thấu hiểu và lòng khoan dung trở thành ngôn ngữ chung, định hướng cho mọi mối quan hệ và tương tác.

Trong bối cảnh phức tạp của xã hội hiện đại, việc tìm kiếm sự hòa giải giữa giá trị kỳ vọng và giá trị ngầm định là một quá trình xã hội, đòi hỏi sự tham gia và đóng góp của tất cả mọi người. Điều này thể hiện qua nỗ lực của mỗi cá nhân trong việc hiểu và điều chỉnh hành vi cho phù hợp với các giá trị chung, đồng thời qua việc chúng ta cùng nhau tạo dựng những không gian mở cho sự thể hiện và giao lưu văn hóa, nơi sự khác biệt và đa dạng được xem là tài sản quý giá.

Quá trình này không chỉ là việc tìm kiếm sự cân bằng giữa các giá trị khác nhau mà còn là hành trình hướng tới hiểu biết sâu sắc hơn về chính mình và người khác. Trong hành trình này, sự khác biệt không còn là rào cản mà trở thành cầu nối, giúp chúng ta hiểu nhau và hiểu chính mình hơn.

Sự linh hoạt, khả năng thích ứng, cùng việc khuyến khích đối thoại và hiểu biết là những yếu tố then chốt để giải quyết thách thức và tạo dựng một tương lai, nơi mỗi cá nhân, với những giá trị riêng biệt, đều có thể tìm thấy vị trí và được trân trọng. Điều này đòi hỏi một cam kết chung nhằm không ngừng nỗ lực xây dựng cầu nối giữa các giá trị khác biệt và tạo ra một môi trường nơi mọi tiếng nói đều được lắng nghe, mọi quan điểm đều được tôn trọng.

Như vậy, trên hành trình này, mỗi chúng ta không chỉ là người đi tìm sự hòa giải giữa giá trị kỳ vọng và giá trị ngầm định, mà còn là những người kiến tạo nên một xã hội mới – một xã hội mà ở đó sự đa dạng và hòa nhập được tôn vinh như một phần thiết yếu của cuộc sống chung. Đây là một quá trình liên tục, không có điểm dừng, nơi mỗi hành động không chỉ là sự tự do biểu đạt mà còn là lời khẳng định về giá trị của sự đa dạng và hòa nhập trong xã hội □

¹ Hofstede, G. (1984). *Culture's consequences: International differences in work-related values* (Vol. 5). sage.

^{2, 4} Markus, H. R., & Kitayama, S. (2014). *Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation*. In College student development and academic life (pp. 264-293). Routledge.

^{3, 5, 9, 13, 16, 18, 24} Wang, Q., Yang, M., & Zhang, W. (2021). *Assessing the influence of perceived value on social attachment: developing country perspective*. Frontiers in Psychology, 12, 760774.

^{6, 15, 19} Juslin, P., Nilsson, H., & Winman, A. (2009). *Probability theory, not the very guide of life*. Psychological review, 116 (4), 856.

^{7, 10, 12, 17} Ozturk, O., Begen, M. A., & Zaric, G. S. (2021, October). *Impact of Operational Constraints on the Implied Value of Life*. In Global Joint Conference on Industrial Engineering and Its Application Areas (pp. 319-332). Cham: Springer International Publishing.

^{8, 22} Cooper, D. J., & Rege, M. (2008). *Social interaction effects and choice under uncertainty: an experimental study* (No. 2009/24). University of Stavanger.

¹¹ Kircher, P., Ludwig, S., & Sandroni, A. (2013). *On the Difference Between Social and Private Good*. BE Journal of Theoretical Economics, 13(1), 151-177.

^{14, 21, 25} Markus, H. R., & Kitayama, S. (2014). *Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation*. In College student development and academic life (pp. 264-293). Routledge.

²⁰ Feather, N. T. (1995). *Values, valences, and choice: The influences of values on the perceived attractiveness and choice of alternatives*. Journal of personality and social psychology, 68 (6), 1135.

²³ Schwartz, S. H. (1992). *Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries*. In Advances in experimental social psychology (Vol. 25, pp. 1-65). Academic Press.